

Teorie výchovy a řešení výchovných problémů

4. lekce: Agresivita, šikana

lojdova@ped.muni.cz

Agresivita

- ▶ tendence k útočnému jednání

Agresivita ve škole netradiční pohled: „rvačka jako kulturní forma“

- ▶ HRY S NÁSILÍM
 - slovník dětí vs. slovník dospělých
 - charakteristika rvačky jako kulturní formy
- ▶ SCÉNÁŘ A STRATEGIE HER S NÁSILÍM
 - provokace – honička – zápas
 - hranice hry
 - teatrální prvky
 - slovník her s násilím
- ▶ NÁSILÍ U DÍVEK

Mimo roli: Helena

- ▶ „Fanda se proboxovává z hloučku, pohyby jsou teatrální – hraje si. Střetává se se Tomášem a buší do něho jako do boxovacího pytle. Volá: “Jsem automatická mlátička.” Tomáš před ním ustupuje k lavicím a otáčí se k Fandovi zády. Přichází Helena a dává Fandovi ránu. Fanda ale neví co má dělat, tak odchází na chodbu. Helena ho však následuje. Fanda před ní utíká, vrací se do třídy. Zde ho Helena pošť uchuje, opírá Fandu o zed’ a bouchá ho. Fanda volá: “Pani učitelko pomoc. Pokus o znásilnění.” Helena si ještě do něj plácne a jde pryč.“ (19.4.2001)

Agresivita jako problém

- ▶ Ukázka tří případových studií

KDY JE AGRESIVITA PROBLEMATICKÁ?

Definice šikany

- ▶ ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout
- ▶ prosazováním interpersonální síly přes agresivitu. Zahrnuje negativní fyzický nebo verbální akt, způsobuje úzkost oběti, je opakovaný v průběhu času a zahrnuje sílu lišící se mezi šikanujícími a jejich oběťmi

5 P šikany:

1. Power
2. Persistence
3. Peers
4. Purpose
5. Perception

Vývojové stupně šikany

1. stupeň - zlova osudakisnu
2. stupeň - fyzická agrese a přitvrzování manipulace
3. stupeň - vytvoření jádra
4. stupeň - většina přijímá normy agresorů
5. stupeň - dokonalá šikana

Projevy šikany

- ▶ ***prímé projevy.***

posměch (přezdívky, nadávky, hrubé žerty)
kritika, příkazy, kterým se dítě podřizuje
strkání, bití, kopání

- ▶ ***neprímé projevy:***

dítě je často samo, je ustrašené, zhoršuje se
jeho školní prospěch, má poškozené věci,
vyhledává přítomnost dospělých osob...

Aktéři šikany

- ▶ Jak si představujete typického agresora?
 1. Agresivní a primitivní
 2. Slušný a kultivovaný agresor – šikanuje v tajnosti
 3. Srandista, oblíbený – šikanuje pro pobavení
- ▶ Kdo se může stát obětí šikany?
 1. Dítě pasivní, úzkostné a nejisté
 2. Dítě provokující, odlišné
 3. Každý

Vyšetřování šikany

- ▶ Vyšetřování komplikuje tzv. „komplot velké šestky“

Vyšetřování šikany

pravidla vyšetřování šikany

1. Chránit zdroj informací
2. Prozradit co nejméně o tom, co nám je a není známo
3. Vyslechnout poškozeného, obviněného a svědky každého zvlášť
4. U rozhovoru s obviněným je možné využít „taktiku výslechu“
4. Všechny výpovědi pečlivě zaznamenat.

Postup vyšetřování

Seřad'te jednotlivé kroky:

Ochrana oběti

Rozhovor s agresory

Rozhovor s informátory a oběťmi

Nalezení vhodných svědků

Rozhovory se svědky

Prevence šikany na školách

- ▶ Minimální preventivní program
- ▶ Ukázka:

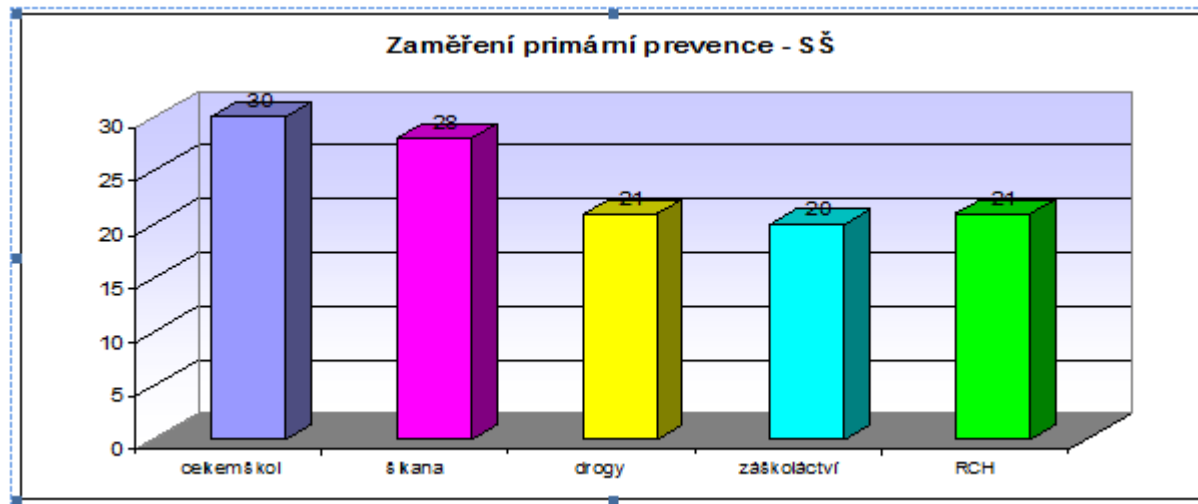
Minimální preventivní
program
2009/2010

- ▶ <http://www.gasos-ro.cz/web/images/dokumenty/minimalniPreventivniProgram/mpp-0910.pdf>

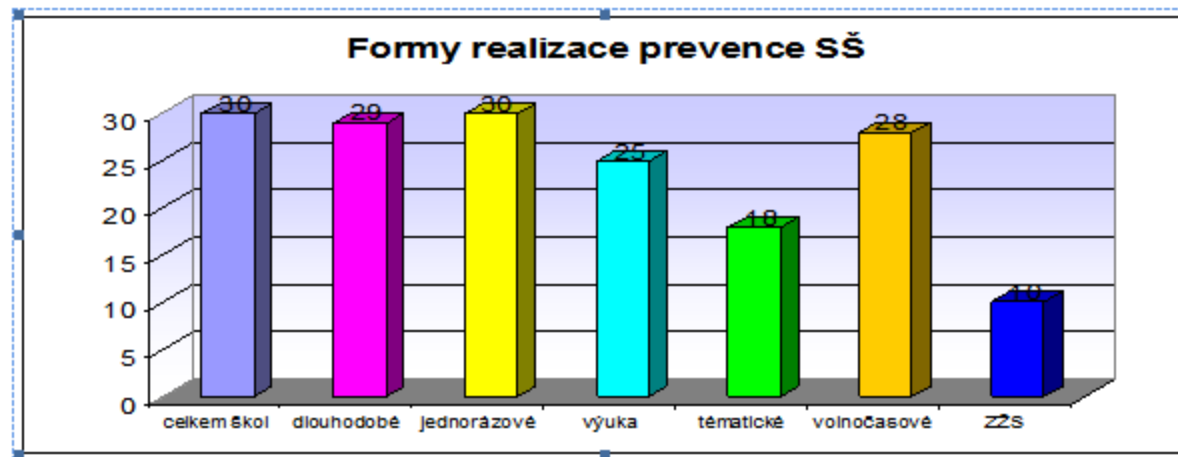
Prevence šikany na školách

- ▶ Analýza MPP SŠ:

Prevence šikany na školách

► Analýza MPP SŠ:

Další podoby šikany

- ▶ Kyberšikana: „zneužívání moderních komunikačních technologií k výhrůžkám, obtěžování, ponižování a zahanbování obětí“.
- ▶ Příběh Megan Meier:
 - <http://www.youtube.com/watch?v=F7WlIPVA-A4>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=gaDi7wA5Poo&feature=relmfu>

Další podoby šikany

- ▶ Mobbing
- ▶ Bossing
- ▶ Staffing
- ▶ Sexuální harašení

K zamyšlení

- 1) Jaké funkce může plnit agresivita v kolektivu žáků základní školy?
 - 2) Jak se může lišit pohled na agresivitu z perspektivy dětí a dospělých?
 - 3) Kdy se agresivita ve škole stává problematickou?
 - 4) Kde jsou hranice agresivity a šikany ve školní třídě?
 - 5) Jak by měl učitel šikanu ve školní třídě řešit?
-